

Székelyföldi identitás építés a 19-20. században, NKFI 128848, I év. beszámoló

(a <https://file.tk.mta.hu> ... található anyagok jelszóval érhetőek el a projekt vezetőjének hozzájárulásával)

Megjelent publikációk:

Nagy Botond: Közteherviselés és fejlesztéspolitika a dualizmus kori Háromszéken. *Magyar Kisebbség*, 2017/3-4. sz. 7-95.¹ [4.2.1.]

<http://www.jakabffy.ro/magyarkisebbsseg/pdf/2017.%203-4/001Forum/001NagyBotond.pdf>

Oláh Sándor: Földhasználat a Kis-Homoród mente falvaiban a 20. században. *Magyar Kisebbség*, 2017/3-4. sz. 96-114.² [4.1.6.]

<http://www.jakabffy.ro/magyarkisebbsseg/pdf/2017.%203-4/001Forum/002OlahSandor.pdf>

Kacsó Sándor: *Válogatott írások*. Vál., jegyz., utószó Filep Tamás Gusztáv, Hargita Kiadóhivatal – Székelyföld Alapítvány, Csíkszereda, 2019. 271 p. [4.1.10.]

<https://file.tk.mta.hu/index.php/s/8A99bTHoMMzBScq>

Bárdi Nándor--Zahorán Csaba: Utopias in the Shadow of Catastrophe: The Idea of Székely Self-Determination after the Collapse of Austria-Hungary. In: *Blick ins Ungenisse. Visionen und Utopien im Donau-Karpaten-Raum 1917 und danach*. Angela Ilic – Florian Kühner-Wielach – Irena Samide – Tanja Zigon (hgg.), Regensburg: Friedrich Pustet, 2019. 73—94.

<https://file.tk.mta.hu/index.php/s/RKaR8EgnDyJmRd2>

Elkészült kéziratok:

Falusi Norbert: *Erdély két nemzet határán. Erdélyi magyar nemzetépítők az európai nagy változásban 1900–1925*. 348 p. (megjelenés előtt, leadva a Kriterion Kiadóhoz)

<https://file.tk.mta.hu/index.php/s/TyGJG7KamrKGAz5>

Nagy Botond: *Határszéli gazdasági környezet és üzleti modellek a dualizmuskori Háromszéken*. 532 p. (megjelenés előtt, leadva a Kriterion Kiadóhoz) [4.1.3.]

<https://file.tk.mta.hu/index.php/s/K8N3bYEmi4eeS2Q>

<https://file.tk.mta.hu/index.php/s/oA4n96ekjePEfZe>

Nagy József: *A Székely Határvédelmi Erők története a visszaemlékezések tükrében (1940-1944)*. 286 p. (lektorálás alatt) [4.1.4]

<https://file.tk.mta.hu/index.php/s/sZmt76fkSdXx2oT>

¹ A lapszám 2019-ben jelent meg.

² A lapszám 2019-ben jelent meg.

Főcze János: *A Magyar Dolgozók Országos Szövetsége (MADOSZ) története (1934-1944)*. 325 p. (leadva a Kriterion Kiadóhoz)

<https://file.tk.mta.hu/index.php/s/sigRnqY8NJZXJAW>

Szerkesztés alatt álló kéziratok:

Bárdi Nándor--Pál Judit: *Dincolo de tranee: maghiarii din transilvania în marele război i după*. [Erdélyi magyar naplók, emlékiratok az első világháború időszakából], Humanitas Kiadónak, jegyzetekkel, leadva, szerkesztés alatt, 270 p.

<https://file.tk.mta.hu/index.php/s/9mRadDqWAnPKCKX>

Ablonczy Balázs -- Bárdi Nándor: *Hullóidő. Tanulmányok a székelyföldi identitásépítésről*. (11 tanulmány, lektorálás, szerkesztés alatt, várhatóan a Kalligram kiadónál jelenik meg). [4.1.2.]

<https://file.tk.mta.hu/index.php/s/8EZCo8xLrmpCgAD>

Patakfalvi-Czirják Ágnes: A székely zászló tárgyi biográfiája, 230 p. szerkesztés alatt, munkahelyi vitájára 2020 januárban kerülhet sor. [4.2.12.]

<https://file.tk.mta.hu/index.php/s/BGeWoC946b7Fks9>

Sárándi Tamás: Az észak-erdélyi nemzetiségpolitika: oktatásügy (1940-1944) [4.1.5.]

<https://file.tk.mta.hu/index.php/s/XzBCRKAfYqRo6ex>

Gagy József: Villamos és közönsége/közössége. Villamosítás, modernizáció: egy Nyárad-menti történet, 129 p. szerkesztés alatt, a kézirat vitájára 2020 februárban kerülhet sor.

<https://file.tk.mta.hu/index.php/s/MDtnxdwc7sFdyqm>

On the Borderlands of Europe the History of Székely Land from the Beginnings to 1990. Székelyföld története angol kiadás előkészítése, Benkő Elek, Hermann Gusztáv elkészítette a fejezeteit, a három további szerző dolgozik az anyagon. [5.1.1.]

Elkészült digitális szövegtárak, kronológiák:

Pál-Antal Sándor – Sebestyén Mihály: Maros-Torda megye honismereti digitális szövegtára [4.4.1.] www.adatban.ro-n feltöltés alatt

<https://file.tk.mta.hu/index.php/s/jkosfEktZTw5rtm>

<https://file.tk.mta.hu/index.php/s/KCbxeoTjy7Qaejn>

Fehér János: Erdővidék honismereti szövegtára [4.4.1.] www.adatban.ro-n feltöltés alatt

<https://file.tk.mta.hu/index.php/s/MKcJD4FFS3QMKx4>

<https://file.tk.mta.hu/index.php/s/My6c88XStXb46oj>

Nagy József: Gyergyó honismereti szövegtára [4.4.1.] www.adatban.ro-n feltöltés alatt

<https://file.tk.mta.hu/index.php/s/wQtdstSiq22dpdj>

Boér Kriszta: Határon túli magyar sajtószemle (1999-2018)
https://library.hungaricana.hu/hu/collection/helyi_lapok_MTA_TK_Kisebbségkutató_Karpat_medenceiSajtószemle/

Udvardy Frigyes: Romániai magyarság történeti kronológiája (2010-2017)
www.adatban.ro-n feltöltés alatt

Elkészült interjú-, periodika- kéziratanyagok katalógusok:

Bányai László (történész, politikus) kéziratgyűjteménye (Csíki Székely Múzeum, Ráday Levéltár, Magyar Nemzeti Levéltár) – Főcze János, Kovács Szabolcs, [4.5.1.]
<https://file.tk.mta.hu/index.php/s/FXsHBL5igC29tPd>
www.adatban.ro-n feltöltés alatt

Székely Nemzeti Múzeum periodika gyűjteménye (SzNM) – Demeter Lajos [4.5.1.]
<https://file.tk.mta.hu/index.php/s/iN8LADb2fTpK8N3>
www.adatban.ro-n feltöltés alatt

Nagy József II. világháborús veterán interjúgyűjteménye (Gyergyóremete, magángyűjtemény) – Nagy József, [4.5.1.]
<https://file.tk.mta.hu/index.php/s/RPA2n5qjGw4AH74>
www.adatban.ro-n feltöltés alatt

Daczó Katalin életút interjú gyűjteménye (hang és film, Csíkszépvíz, magángyűjtemény) – Daczó Katalin [4.5.1.]
<https://file.tk.mta.hu/index.php/s/jkNC3AFN9GkPGZt>
<https://file.tk.mta.hu/index.php/s/emgRLz4paQBCL5i>
www.adatban.ro-n feltöltés alatt

Bányai János (geológus, tanár, szerkesztő) kéziratgyűjteménye (Haáz Rezső Múzeum) – Bárdi Nándor [4.6.2.] véglegesítés alatt

Elkészült periodika digitalizáció (Arcanum adt+, Hungaricana, EPA, Digiteka):
51 periodika kb. 570 ezer oldal, kereshető pdf.
<https://file.tk.mta.hu/index.php/s/Ksf4cjcgAaqF2Tk>

Kutatások (a készülő kéziratokon túl):

Az Udvarhely megye 1916-1918 közötti c. kézirat elkészülte az anyagbőség miatt késik (megyei levéltár + egyházi levéltári anyagok), de folyamatba van a kutatás. [4.2.3.]

A köztelherviselés és az 1940-1944 közti kutatások folyamatba vannak. [4.1.9.; 4.2.1.]

A tervezettől elmaradóban levő munkák:

A székely eredetkérről szóló román összefoglaló tárgyalanná vált, időközben megjelenő publikációk miatt. [4.2.7.]

Az interjúkészítés és a CNSAS kutatás ősszel kezdődött el, de amíg a meglévő becsléseink szerint közel 800 térségbeli interjút nem mértük fel nincs értelme a válogatott interjú gépelésnek. [4.1.14., 4.2.4.]

A társadalomtörténeti szöveggyűjtemény összeállítása azért késik, mert előbb a kutatói interjúkat szeretnénk megoldani. [4.1.12.]

A Brassói Lapok feldolgozása azért csúszik, mert esély van arra, hogy egy átfogó székelyföldi digitalizált periodika adatbázis álljon rendelkezésünkre a digitalizálás révén és most erre koncentrálnunk.

A munkatervhez képest új eredmények:

Nemzetközi kutatási igény miatt a székely autonómia koncepciók feltárása. Lásd az angol nyelvű publikációt (Bárdi-Zahorán).

Az impériumváltás kapcsán kontinuitás körül kialakult szakmai vitában meghatározó Falusi Norbertnek a program segítségével észült munkája, ahol 1910-től 1925-ig kíséri végig a későbbi magyar kisebbségpolitikusok eszmeváltásait.

A MADOSZ monográfia a Székelyföldön erős illegális kommunista szervezkedést emeli ki az emlékiratok teremtette múltképből: az erdélyi baloldali hagyomány intézménytörténetét magyar és román levéltári források alapján tárta fel. E nélkül a két világháború közti székelyföldi közélet sem keretezhető.

A román kiadói felkérésre készülő, döntően székelyföldi anyagot hozó román nyelven publikálendő forráskiadásra nem lehetett nemet mondani, hisz ebben a tárgyban ez volna az első, a magyarság Románia és románság kép változását reprezentáló munka (Bárdi—Pál).

Hosszabb távon a legnagyobb jelentőséggel az újdonságok közül a digitalizációs program bír, amelynek a szakmai vezetésével az Iskolaalapítvány és az Arcanum kereste meg a projektet. Itt a munkánk nem csak az adott lapok kijelölése, hanem a beszerzés (BCU, SZNM, TT, MMM, OgyKv, PTI stb.), a digitalizálásra való előkészítés, a pótlások, az egész megszervezése ránk hárult. Ezzel egyrészt új léptékben lehet kutatni a kereshető pdf-ben a székelyföldi, erdélyi anyagot, másrészt része lett a nemzeti periodika korpusznak, tehát az általános keresésekbe ezen túl az erdélyi, székelyföldi tartalmak is jelen vannak épp úgy mint a trianoni Magyarország megyei, országos orgánumai.

Új szemléleti értelmezések

A helyi viszonyok alakulásában, ha a régiót nem a centrum-periféria viszonyból kiindulva vizsgáljuk, az országos folyamatok leképeződése helyett a családi hálózatok, a lokális közösségek és a regionális elitek viszonyrendszere a meghatározó. Pontosabban ezeknek az adaptációs képessége, ahogy válaszokat próbálnak kidolgozni a nagyobb léptékű változásokra.

Az eddigi kutatások a 19-20. századi intézményes törésekre, a revitalizációkra, a diszkontinuitásra (1876, 1918, 1940, 1944, 1962, 1989) koncentráltak, míg a mostani kutatásban az ezeket túlélő, áthidaló, a folyamatos újratervezést működtető társadalomszervezők szocializációját és ezeknek a közösségi habitusoknak az átörökösítésének a hátterét tárjuk fel. Nevezetesen, hogy a meglévő kompetenciákkal mit is tudnak kezdeni más-más hatalmi viszonyok között.

Egyre nyilvánvalóbb, hogy a regionális és a kisebbségi üvegházszerű, újra és újrakezdődő intézményi revitalizáció, amelynek a hatókörét az etnopolitikai rezsim behatárolja (1910-1914, 1924-1930, 1938-1940, 1940-1944, 1945-1947, 1955-1958, 1968-1973) lényegében a külső tényezők határozzák meg. Románia nemzetközi viszonyainak függvénye, hogy az etnopolitikai rezsim mennyiben a kisebbségi kérdés, a multikulturális másság megszüntetésére, hegemonikus ideológiai lefojtására törekszik vagy annak fenntartását, intézményesült önszerveződését engedi.